

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

Ó-vár Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ára évnegyedre 3 ft o. & Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

ELŐFIZETÉSI FIGYELMEZTETÉS.

Mai számunkkal lapunkra nézve új évnegyed véén kezdetét, kérjük t. évnegyedes előfizetőinket további megrendelések megtételére. A lap jövőre hetenként háromszor jelenik meg. Előfizetési ára az eddigi: évnegyedenként három forint.

Az előfizetési pénz kiadónk Stein Jánoshoz utasítandó, közép-utcai könyvkereskedésbe.

Kolozsvár, okt. 3-kán.

(D) A nemzetiség érzelme és hazaszeretet mindig tulajdona volt nemzetünknek, mint tulajdona minden nemzetnek, melyet a politikai boldogság s anyagi kiterjeszkedő jólét el nem kényeztetett, cosmopolitává nem tett, melynek feladata a jobbról balról reá törő ellenségek közt folyvást védeni, oltalmazni atyáinak tűzhelyét s nemzeti szokásait.

A hazaszeretet azonban mindig akkor gyul legnagyobb lángra, ha már a veszély nyakán van a nemzetnek. És nekünk nyakunkon volt a veszély, ősi országos önállásunkból roppant és elszomorító mérvben visszalökötésünk veszélye.

Hála égnek e jégvihar nem halálos rombolás után kezd már elvonulni felettünk. Adjon az ég utána szép derűt.

Ildomosan de elhatározottan folytatták nemzetünk nagyjai a szellemi harcot azon rendszer ellen, mely akkora romlásunkat okozandhatta; de azon kötelességeket, melyeket egy alkotmányosan kifejtett nemzetre a józan értelem parancsol, a legszomorubb napjainkban sem léptük át.

E közben azonban megtanultunk két dolgot: azt t. i. hogy mindennek felett szent a nemzetiség és haza, és azt, hogy e hazát, e nemzetiséget csak a mi vállvetett örök és tökéletes egyetértésünk biztosíthatja. És nemzeti egyetértésünk tagadhatlanul soha sem volt nagyobb mint most, ez egyetértés szétépte azon őstartományi érdekek hagyományait, melyek még a mult évtizedben is hatalmason küzdöttek az egység ellen. Ma csak a Királyhágó választ el s egyéb semmi. Az erdélyi ifju süvegén, az erdélyi nő karpereczén sötet levpápirosán is éppen úgy mint a magyarországién, a hazaszeretet emblema ma csak a négy folyam és kettős kereszt, s gyász és örömmünnepeinken, melyeket megülünk, az egy nemzet színei uralkodtak. Megtanultuk, hogy csak az egység tarthat meg.

E tanulás mellett egy fényes tapasztalathoz is jutottunk. E tapasztalat az, hogy egy nemzethez, mely történelmi multjának becsületes vívmányaira, szilárdan veti meg lábát, s e reá nézve szent tűzhelyért az ész nemes fegyvereivel küzd; egy ily nemzethez rokonszenven nyújtja barátságos kezét a művelt Európa, s önként érzi, hogy testvére azon nép, mely századok nehéz küzdelmei között most a muzulmánok ellen, majd a reformatio harcain—vérért dicsően elegyíté a testvér népek vérvéle.

Magunkra hagyatva ez évtized alatt, forróbban éreztük azt mint valaha, hogy szükségünk van másokra, kik legalább méltányolják politikai felfogásunkat. Ilyenkor a szív fogékonyabb a szeretetre, s a baráti kézszorítások benyomásai maradóbb emléket hagynak abban.

A szeretet őszinteségével nyújtottuk kezünket a közöttünk élő népeknek és közöttük azok, kikre legnagyobb fontosságot helyezünk, férfias viszonyoztak e kézszorítást. Nem segedelmet kértünk tőlük, mert tudjuk azt, hogy ennyire fejlett nemzet megtörhető ugyan egy időre, de el nem veszhet; a mit mi kértünk: összeérés, összeszítás, mely az ügy igazságát s annak erkölcsi utoni diadalát legbiztosabbá teheti, tisztele az azon történelmi kapcsolatoknak, melyek a magyar királyságot egygyé tevék.

A tisztelet és szeretet őszinteségével fordultunk Európához, az irodalom közvetítése által fölmelegítettük multunkat, mely az európai társadalomban helyünket megállapította, föl jelenünk civilisatióját, mely nem szégyenül meg a mult idők harci babérjai mellett. És kérdeztük: megsemmisülhet-e e nemzetiség,

mely úgy létszáma mint történelmi multja s jelenlegi fejlődése által méltó helyet érdemel testvér gyanánt állhatni meg Európa nemzetcsaládjában. Nem segedelmet kértünk tőlük sem, csak elismerést és rokonszenvet. És a mit kértünk, megtaláltuk. Nézzetek meg az európai cabinetek és hírlapok hangját, mely más ez most irányunkban mint volt egy évtized előtt. Az angol lapokban és meetingeken a rokonszenven meleg hangján szólottak multunk és jelenünkről; a porosz lapok, még a hivatalos lapok is elismeréssel s szeretettel nyilatkoztak rólunk; az oroszok, az olaszok s Németország művelt gondolkozású népei lelkesülten irtak rólunk; a francziák közt egy kis irodalom keletkezett a magyar jelen viszonyokról és történelmi multról. Költőink műveiről világhírű tudósok írnak bíráló és dicsőítő munkákat, és a férfiak e közös kegyeletét osztani kezdi a nőnem; hittük volna valaha, hogy a divat fővárosának Párisnak franczia hölgyei Pestről fognak magoknak magyar női ruhákat rendelni, hogy a magyar női kalap egykor a leghatalmasb franczia császárné fejét ékítendi?

Ime erkölcsi vívmányunk tagadhatlan; s előbbutóbb annak következményei el nem maradhatnak. Vívmányunk az, hogy benn királyságunk kebelében a népek egy legnagyobb része mellettünk áll; a külföld testvére gyanánt tekint. Az volt még a kérdés: hogyan fognak kezét nyújtani nekünk a közös uralkodó ház alá történelmileg következett többi tartományok, herczegségek, királyságok? És ime a magyar eszme diadala itt is fényesen nyilatkozott az államtanács szavazatának többségében. Ausztria, Galliczia, Tirol, Csehország, s a tartományok többségének legconservatívabb nagyjai is belátták, hogy a magyar királyság jogát megsemmisíteni nem lehet és nem kell; és ezeket megelőzte a bécsi journalistika nagy részének generosus és elfogulatlan magatartása.

Győzött így az eszme, csak az a kérdés minő lesz az alkalmazás, s mennyiben lesz tekintet királyi koronánk szorosabb egységére?

Akármi lesz sorsunk, örizzük meg azon érdeket, mely nekünk erkölcsi eredményt adott. Szeressük a hazát s annak ősjogait, becsüljük Európa népeinek közvéleményét, szeressük a közöttünk élő népeket, még azon kis tamaskodó töredéket is, mely kész volt azon királyi koronának, mely alatt eddig élt—szent jogát feladni, de szeressük és tiszteljük a közös monarchia testvér népeit is, kik irántunk annyi jó indulatot tanúsítottak. Az eszme győzött, a többi az Istené s fejedelmé.

Gr. Apponyi György beszéde a birodalmi tanács zárulásaiban (szept. 24.) Kinek, mint nekünk, némi előismeretek alapján alkalma volt Ausztria benső viszonyait megérteni, s ki e mellett szemei előtt tartja azon viharokat is, melyek kívülről fenyegetőznek, az egy percig sem kételkedhet, hogy a segély sürgetős és szigorú kötelesség. Annál lélekemelőbb e magas gyűlékezetre nézve azon érzet, hogy alkalom adatott neki a védszerek fölött nyilatkoznia oly pillanatban, midőn azok megválasztása a birodalom sorsára döntő befolyással bír: és senki sem lesz tévedésben az iránt, hogy ez érdek nemcsak a miénk, hanem egyuttal Európának, a világkének és a kereszténységnek érdeke is. A nélkül, hogy szavazataink fontosságát tulbecsülném vagy feledném, hogy további felhatalmazás hiányában csak saját egyéni nézeteink képviselői vagyunk, mégis érzem a jelentőséget, melyet a birodalmi tanácsnak a dolgok állása s az ezekből kifolyó magas hivatás kölcsönöznek. Tartózkodás nélkül mondom ki itt, hogy ha e magas testület kildetésének megfelelni kíván, javallatainak olyanoknak kell lenni, melyek Ausztria számára egy boldogabb korszak előidézését lehetővé tegyék. Vajha egyesült fáradozásaink és hit odaadásunknak sikerülne az általános szükséglet azon részét, mely nekünk feladatunk lett, teljesen kielégíteni. Ezen szándéktól vezettetve, a legnagyobb fontosságot helyezem abba, hogy a magas gyűlékezést ez elhatározó pillanatban minél inkább egyesüljön, és e czéla—bár az eddigi viták folytán úgy is nagyon valószínűnek látszik—én minden erőmből törekedem.

Uram! mindnyáján ismerjük azon bajokat, azon mely sebeket, melyekben az őszállam szenved, megvagyunk győződve a gyors, gyökeres és elvi segély szükségességéről is; mind egyesült, egész lényében szabadelvű, tehát boldog, virágzó és erős Ausztriát, virágzó államjogi állapotokat óhajunk a monarchiai elv alapján a tartományok autonómiája mellett és az őszállamhoz tartozásuk értelmében. Mi mind-

nyáján az egyes tartományok elvi egyenlőségét óhajtuk, haladó kifejlődését életre való elemeknek s ennek folytán a különféle nemzetiségek és hitvallások teljes kielégítését és jogos kívánatainak biztosítását. Mind azt akarjuk, hogy az állam minden politikai és társadalmi tényezője egyenlő részt vegyen minden állampolgári jogokban és kötelességekben, minden tekintet nélkül azon időszakra, melyben e tényezők érvényre emelkedtek. Mi nem akarunk elvi dualismust az államban, csak egy kormányzati elvet akarunk az egész monarchiára, egyenlő jogokat, egyenlő kötelességeket, minden ország, nép és néposztály számára. Ez a többség ajánlatának lényege; azt hinnők, hogy ennél mindenkinek egyetűlnie kell, és mégis félreértés van, mely bennünket két véleménypárra szakaszt. Ezen megosztás alapja nem a jövő alakítás részleteiben fekszik, mert e részletek szükséges corollariumai az elvi felfogásnak, melyre azok építvők. Nézetem szerint e szakadás oka az állam egysége és az összetartozási eszközök fölött véleménykülönbségben van. Ha e fogalmak felett egyesülhetünk, akkor a részletekbeni különbség önmagától elesik. A minoritás tisztelt előadói az államegységet leginkább külső államintézmények és e részbeni részletesebb határozatok által akarják biztosítani: a majoritás elismeri az állam összpontosított fővezetésének szükségét, a közös államjogi kapcsolatok végleges biztosítását és meghatározását, a nélkül azonban, hogy a tartományok autonómiáját csak képzelte tenné, sőt a legnagyobb súlyt azon morális kapcsolatra fekteti, mely az egyes tartományoknak elvileg egyenlővé tétele s államjogi életük tökéletes biztosítása által eszközölhető csak. Ha egy tabula rasáról volna szó, hogy oly országokat összeegyesítsünk, melyek egymást soha sem ismerték, melyeknek államjogi viszonyaik nem bírtak ünneplés szerződéseket és századok szentesítésének kenetével, akkor képzelnünk lehetne egy önkényes alakítást, mely külső kötelek által pótolná ki a benső összetartó erő hiányát: megengedem, hogy ily állam alapítója minden külső eszközökkel folyamadni kényszerülne, hogy jövő épületének sorsát biztosítsa, és még itt is hajótörést szenvedne minden állambűlésség, és még lenne képes az egyes államokban az összetartás utáni vágyat felbresztetni, és őket azon erkölcsi kötelek által csatolni egymáshoz, mely egyedül képes ellenállani minden romboló viharoknak. De itt nem a tabula rasa van szóban; azon országok története, melyek az ausztriai nagyhatalmat képezik, igen gazdag tiszteletreméltó történelmi hagyományokban, eskü által szentesített szerződésekben, okiratok és alaptörvényekben, ezen tartományok története Ausztria történetévé lett, s az ezen történelmi alapon nyugvó államjogi viszonyokat Ausztria már nem ignorálhatja anélkül, hogy saját élettörténetét ne tagadja meg, és az államjogi létel alapját meg ne rendítse. Ez kisebb nagyobb mértékben áll a monarchia minden tartományaira, mindenkinek van saját élete, saját története, melyen szeretettel és tisztelettel függ; e tekintetben a területnagyság semmi különbséget sem tesz, a hazafi érzület s az országok jogérzete mindenütt érvényt és jogot követel.

Ebben fekszik éppen az osztrák monarchia saját szerű politikai jelleme s ebben ereje, vagy feloszlásának oka. Minden, mi az egyes tartományok történet-politikai egyéniségének megtagadására, jövőendő felolvasztására s octroyirozott egyenlősítéskre czéloz, csak ellenirányban az állam gyengítésére s a kapcsoltságára hat. Minden, mi által az ország jogos létele s benső erejének kifejlesztése biztosítva látszik, emeli az összetartás erejét és az őszállam hatalmát. A legnagyobb hiba, melyet Ausztria nemcsak a legutóbbi időkben, hanem már igen régebben elkövetett, az volt, hogy a helyett, hogy a tartományi életet szellemi kifejlődésében elősegítették volna, mindenkor arra törekedtek, hogy azt elaltassák vagy ellensúlyozzák, s a hol mindezek dacára is megvolt az, az ellen mindenkor, mint az állam egyik legnagyobb baja ellen, küzdöttek. S különösen mi az utóbbi tíz év alatt ez irányban történt, az Ausztria minden őszinte barátját és a dynastia minden hívét komoly aggodalmakra gerjesztette. Ausztria tökéletes ujjaalakítása, minden létezettnek, melyen gyökerezett jogok, fogalmak és szokások megsemmisítése, melyek a forradalom alatt meg nem semmisültek, ezt látszott feladatául tűzni azon merész theoria, mely szerint ez évtizedben eljártak. Éppen az, mi a monarchiát a megpróbáltatás legnehezebb óráiban megtartotta, mely a tartományok organikus egységének legerősebb kapcsa volt és a trónhoz ragaszkodásukat képezte, a legitim jog, a népek hazafi jogérzete, feláldoztatott a sikertelen anyagi egység után való törekvéseknek és a burokratismus egyedül uralkodásának.

Mily kártékonyan hatott ez a közszellemre, a népek hangulatára, a tartományok összetartására s végre az anyagi viszonyokra, kormány- és pénzügyekre, nem titok többé, és éppen azért, mert a dolgok gondot adó állapotát illetőleg senki sem csalatkozhatik, s mert a baj diagnózisát fölött kétkedünk nem lehet, annál szükségesebb, hogy a gyógy-mód fölött egyesüljünk. Azon pillanatban, midőn az állam nehéz benső bajokban szenved, midőn a kül láthatár mindig fenyegetőbben borul, — midőn az állam külső hatalmi állása épp az által látszik gyengítve, mert anyagi és szellemi belállapota csenevészni indult, midőn minden külse-gy egy — Ausztria hatalmát sértő chimára, mindaddig, míg a belső sorvadás meggyógyítja, s a szerencsés válság bátor áttérés által egy új ösvényre el nem éretik; — midőn tehát a segélyeszközöket egyedül a monarchia belsége-

KÜLÖNFÉLÉK.

ben kell keresni és a rendszabályok eredménye a tetterős hazafiérzést újra felébresztéstől függ, azon pillanatban nem lehet kétségben lenni azon ut megválasztása iránt, melyet követni kell, hogy azon elemek ismét életre juttassanak, melyeknek erején fekszik a monarchia ereje, s melyeknek gyámlolása belől bizalmat, kívül tekintélyt kölcsönöz. Azon hibátlan belső politika, mely az utóbbi tíz év kormányzatát leginkább jellemzi, nem írhatta ki a népekből a hazaszeretetet, jogérzetet, erkölcsi erőt, intézményeikhez és szokásaikhoz ragaszkodást. Éppen ez érzelm, melyet annyira félreismernek s rendszeresen megtámadnak, nyújtja most a gyógyszer. Ennek kielégítésében és biztosításában fekszik a népek testvérülésének legbiztosabb záloga s köztársaságunk sorsának veszélyes percében. Nem a sima formák, nem az új államintézmények szükkeblő záradéka, nem az egységes hivatalnokok serege, nem egy egyetemes hivatalos nyelv rátkulása, nem nagyhangú szavak kihirdetése — a mostani államhűségesség panaszai, — biztosítják a tartományok összefüggését, mely csak belső erejüknek szabad és természetes kifejezésére által érhető el, de mesterséges békákba verve, — legyen az akár az abszolutizmus, akár a modern alkotmányosság békája, — elveszni kénytelen. Csak a jog védelme egyesíti Ausztria népeit felszathatlan testteltt és csatolja őket elválaszthatlanul a trónhoz. Ha ez erkölcsi kapocs helyreállítatik, akkor a népek önzete és az országok jogérzete tetterővé emelkedik, akkor azt nem lehet többé kételkedni a belső kérdések szerencsés megoldásán és Ausztria vérző sebeinek meggyógyulásán sem, s akkor lesz képes e gyönyörű birodalom souverainje jogai védelmében, önbizalommal fellépni azon viharok ellenében, az ő quos ego! kiáltása 34 millió alattvaló lelkesülése és áldozatkészsége által gyámlolhatva ellenállhatlan hatalomszóvá emelkedik.

Ez az én felfogásom a birodalom valódi egységéről, a tartományok összetartásáról, s e felfogás alapította a majoritást az ő indítványát. Tisztelem azok véleményét, kik a majoritást indítványában ezek mellett is hűzogatnak gondolatok felfedezhetni, de minden utógondolat nélküli nyilatkozatainkból ők is meggyőződhetnek, hogy a majoritást a monarchia egyetlen érdekét sem tévesztette el személtől, hogy általános de határozott tanácsai a bizalom újra felébresztését, az anyagi és szellemi jólétnek oly intézmények általi emelését célozzák, melyek a birodalom minden részében élő jogérzetet kielégítik, s ez által őket egymáshoz és a trónhoz erősebb kötelekkel által kapcsolják, továbbá, hogy ezen intézmények az ősszállam központosított fővezetését s az elválaszthatlanul közös érdekek képviselését nem zárják ki, s a legnagyobb biztosítékot nyújtják az állampolgári jogok és kötelességek egyenlőségét, valamint a nemzetiségi és hitfelekezeti érdekek biztosítását illetőleg. Ha mégis valaki azt állítaná, hogy bármely oldalról visszaemlékezés szüksegtelét ahoz, hogy az állam közös érdekeinek bármelyikét is érvényre juttassák, akkor nekem e felfogás ellen tiltakoznom kellene.

Nem uraim, a választmány majoritása semmit sem felelt el, mi az ősszállam szerencsés újjáalakítása s azon kapocs megerősítésére nézve szükseges, s azon határozott általánosság, melynél a bizottmány megmaradt, bebizonyítja, hogy azon tekintetkről sem feledkezett meg, melyeket a souverain hatalom teljes tiszteletbentartása s a birodalmi tanács illetékességének helyes felfogása, s különösen azon elővigyázat tanácsolnak, melynek ily fontos tanácskozáskor mindenkor irányadólag kell hatnia. Én tehát a magas birodalmi tanácsnak s különösen azon tisztelt tagoknak, kik fáradhatlan tevékenységük és törekvésük által hozzánk sokkal közelebb állanak, semhogy elszakadásuk ez elhatározott pillanatban fájdalmasan ne érintene bennünket, nem ajánlhatom eléggé a majoritást indítványának változatlan elfogadását. Szabad legyen e mellett az ellenzetektől csak egyet megvilágítanom, mert az még a birodalmi tanácsban kívül is előszertelt zsákmányoltatott ki, a közvélemény félrevezetését. Az fedeztetett fel ugyanis, hogy a majoritást indítványának célja Magyarország államjogi viszonyainak ismét érvényre emelése.

E felfedezés senkit sem idegeníthet el, mert miután a birodalom minden tartományaira nézve ugyanazon elveket állítjuk fel, Magyarországot természetesen nem lehet kizárni. A mit mi Magyarországra nézve elérni akarunk, azon nem ütközhöz meg senki, csak azok, kik a gyanakodás rossz akaratu sugdosásainak nyitottak meg fülöket, vagy azon javíthatatlan építőmesterek, kik a legszomorubb tapasztalatok daczára Ausztria újjáalakításának eszméjéhez ragaszkodnak, s mindezen, mi a régi jó Ausztriához tartozott, csak kísértet látnak. Kiszakítván a majoritást indítványának konkrét szövegéből, dualizmus, feudalizmus, separatizmus és nemzetiségi önkényi hozzáállást, könnyű volt a magyar államjogi viszonyok visszaállítását kísértetként tüntetni fel; s így tekintik a dolgot azok is, kiket fájdalmasan érint az, hogy paragraph hálójukból a nemes vadat kiszökni, s a germanizált ázsiai fajt a civilisator egyformaság öltönyéből kiadni látják.

Ily kísértetlábók azonban nemcsak Magyarországon, hanem a többi tartományokban is találkozunk e kísértetekkel, mindenütt hol a tartományi nemzeti élete lendül, hol a historiai jog a hivatalos iratok porából feltámad, hol a természet halott ismét életre kel és jogérzetről tesz tanúságot, szóval mindenütt, hol Ausztria nagysága és megerősödésének természetes tényezői az önkormányzati rendszer áldásteljes ösvényén érvényre emelkedni készülnék, rémképek jelennek meg azoknak, kik nem a régi Ausztriát óhajtik vissza, s a mint annak lennie kell és a kor kívánataira való tekintettel kifejldni fog, hanem még most is egy modern ujtás eszméjéhez ragaszkodnak. Hova vezetnek ezen elméletek, azt már tapasztaltuk. A kísérleteket drágán fiztük meg, az idő éomolysága int, hogy a jog eszalhatatlan alapjára térjünk vissza. A mi a majoritást indítványában kedvező magyarázatot és alkalmazást lehetséges Magyar, Erdély- és Horvátországra nézve is, éppen az nyújtja a legnagyobb biztosítékot a monarchia jövő jólétére nézve. Képzeltetnek önkönként egy erős egyesült Ausztriát, ha Magyar, Horvát- és Erdély országok ellenszenyes érdekeket által távol tartatnak az általános összeműködéstől? Nem kénytelen e Ausztria minden

összinté barátja elismerni azon égető szükseget, hogy ezen országok államjogi viszonyai mielőbb kielégítő, és az ősszállam jólétének megfelelő uton helyreállítsanak.

Érhet e hát bennünket szemrehányás, ha ennek elősegítésére kezdet nyújtunk? Megtagadhatjuk-e valaki az elismerést azon loyális előzékenységtől, melylyel e magas testületben azon tiszteletreméltó tagokhoz közeledtünk, kik nem azon országok fiai? Ki Ausztria jövőjében bizik s azt fényesnek óhajti, köszönetet kénytelen szavazni azoknak, kik azon meggyőződés által vezettetnek, hogy az erő csak a jogban fekszik és a jognak mindenkre nézve egyenlőnek kell lenni, s bevallania, hogy ha Magyarország irányában jogos eljárás követetik, ez által egyedül csak Ausztria jóléte segítetik előt.

Oly szavak, minőket tegnap Clam grófkimondott, győzelmes vizsgálhat bűnk; nem csak a szónoknak válnak azok becsületére, hanem egyuttal az összetartás magvát bintik el, mely bennünket egyesíteni hivatva van. A magyar kérdésnek ily tapasztalt államférfi ajkáról hallott loyális méltánylása rég nélkülözött vigasz, egy reménysugár, mely milliók lelkére hat jótékonyan.

Uraim! minden, mit a trón és az ősszállam érdekében tehetünk és tenünk kellett — a nélkül, hogy magunknak jogot követelnénk, vagy a birodalmi tanács illetőségét Magyarország viszonyai szabályozását illetőleg elismernénk, — abban állott, hogy egyesülve azon tisztelt szónókkal, kiket politikai elvtársainkhoz büszkén számítottunk, — e szokatlan, de egyetlen nomen, melyet a legmagasabb felhívás nyújtott, azon alapelveket kimutassuk, melyek felséges uralkodók kezébe eszközöket adnak, hogy Magyarország és a magyar koronához tartozó országok kívánságai és jogszékeinek is a törvényes uton elégtételt szolgáltatasson. Az uralkodó bölcsességének és igazságszeretetének marad fenntartva a bizottmány általános indítványának Magyar, Erdély- és Horvátországra nézve törvényes uton azon hatást adni, mely őszhangzatban az ősszállam magas érdekeivel azon tartományok jogos követeléseinek is megfelelni képes legyen. Ha tehát a majoritást általános indítványa arra szolgál, hogy e régi óhajtot eredményt lehetségesítse, annál kevésbé van ok aggodalomra a monarchia többi tartományait illetőleg, mert a tartományok elvi egyenlőségének alapeszméje, az egyenlő jog és egyenlő kötelességnek s erős kapocs, itt is vezérfonalul szolgál. Ismétlem, hogy nem érzem jogosítva magamat valami kötelezettséget elvállalni azon ország nevében, melyhez tartozni szerencsémnek tartom, de erős hitet helyezek hazámfiainak politikai érettségében és hazafias becsületességükben. A mint ők kötelezve érzik magukat, hogy historiai jogait, hazájuk államjogi létét, eskü, okiratok és alaptörvények által szentesített intézményeiket férfias állandósággal és megingatlanul jogönrzettel védelmezzék, éppen úgy fognak eszalakozni az ősszállamhoz, melytől az említett államviszonyok tökéletes biztosítékát várják, — épp oly szivesek lesznek a törvényes uton azon politikai szüksegség irányában, melytől a monarchia s következéské az ő saját jólétük is föltételeztetik, ha csak a valódi szüksegsé mértékét e tárgyban tulhaladni nem akarják. Nem eszalakozom, kimondván, hogy Magyarország létének és jogainak kielégítő biztosítékát csak a minden tartományok elvileg egyenlősítésében találja; és ha azon elvek, melyeket Magyarország történeti jogára támaszkodván, maga és történeti intézményei számára biztosítva óhajti, a többi tartományokra is kiterjesztetnek, s ezáltal az egész monarchiába államjogi alapon egyenlő kormányzat hozatik be, akkor látja csak Magyarország azon kezességét, mely az ország bizalmát ismét megnyerni képes. Az elvi dualizmus Magyarországot nem elégti ki. De épp oly határozottan kell kijelentnem azon meggyőződésemet is, hogy a Magyarországot illető kérdések szerencsés megoldását csak azon alapelvek határai közt tartom lehetségesnek, melyek a majoritást végindítványában bennfoglaltatnak, s hogy a birodalmi tanács annyi odaadással eszközölt fáradsága hajtörést szenved, ha ezen indítványt kellő támogatásban és alkalmazásban nem részesül. Engedjék meg tehát uraim, hogy záradékul még néhány szót mondjak, melyeket a birodalom komoly helyzetét, az idő rövidségét és azon fontos küldetést tekintve, mely a birodalmi tanácsnak feladata, önközhöz intézom kötelesség: Ha azt akarjuk, hogy szavunk a monarchián belől fel- és lefelé súlylyal bírjon, — hogy az összes országok tagjai közremunkálásának ezen első kísérlete valódi egységnek s az egyes részek összetartozásának képét nyújtsák, s ezáltal szavunknak kifelé is fontosságot szerezzünk; ha azt akarjuk, hogy e nehéz időben a határozatot, mely a Fejedelemlnek fenntartva van, könnyítsük, s ne inkább még nehezítsük; s ha végre hirtelen eredményt, és a bajnak gyors orvoslását állandó alapon eszközölni óhajtunk; — úgy egyesüljünk a bizottmány majoritásának javaslatával, mely távol attól, hogy a monarchia érdekeit veszélyeztetné, éppen a jelenkor legnagyobb veszélyének, a szétporlásnak, veszi elejét.

Fogarás, szept. 30. 1860. — Nálunk is meg van az a jó szokás, hogy minden három évben újra választjuk egyházi-hivatalnokainkat. E jó szokás ezelőtt egy pár nappal termé meg áldott gyümölcsöt, a mennyiben szavazatbbséggel egyházi ut gondokaul t. Jakab György ur választást el. Az Isten rendelte egyházunknak! mert éppen egy ily erélyes, egy ily tevékeny gondnokra volt szüksege. Sok itt uram a kijavítani, reorganizálni való! egyházunknak egészséges vérkeringésre van szüksege.

Nekünk itt csak addig van életünk, a meddig egyházunk él. Valamint eddigi életünknek csak is egyházunknak köszönhetjük, úgy azt ezután is csak ettől remélhetjük. Örvendünk, nagyon örvendünk, hogy egyházunk — életkincsünk felett örködni — oly férfit választottunk, a ki hiszünk, reméljük s tökéletesen meg vagyunk győződve, hogy egyházunk s vele egybeforrott nemzetiségünk hű sáfára leand.

— Torda, okt. 2. Ma reggel 7 órakor sürti köd után oly fekete felhő vonta be egünk, hogy sok házaknál gertyát kellett gyújtani. Ezt követé dörgés, villámlás. Új-Tordában B. S. J.-nak szénaszínjébe csapott a villám, hol mint mondják, egy lovat lesújtott, a gazdának fejét érte, de nem ártalmasan, (?) a kocsiát elfulusztotta, de azért él, mert orvosi segély érkezett.

— Okt. 29-én az államtanácsból a majoritást tagjai Bécsben bucsulakomát tartottak Schwarzenberg hg elnöklete alatt. Legelőbb az elnök emelt poharat Ó Felségére, utána gr. Majláth az elnökre, Reiner fhgre, gróf Széchen collegáira a nem magyar tartományokból, Salm herezeg az államtanács magyar tagjaira, gr. Clam az államtanácsban mutatkozott egyetértésre a különböző tartományok képviselői közt. — A pozsoni takarékpénztár egy küldöttsége közöseníratot küldött Majláth bírod. tanácsosnak, kifejtett tevékenységéért.

— A temesvári elfogásokról és elfogottakról a brécsi „Presse“ után következő részleteket közölhetünk. Nehányat Paulovich ügyvéd temetéséről való visszatérőkkor fogtak el, a többiit szállásukon. Az elfogottak a vidék legismertebb egyéniségei levén, a dolog nagy megröbbsenést okozott Temesvár lakosaiban. Az őss Murányi Ignác egykor alispán volt; a forradalom után 10 évi várfogságra ítélték, Kufsteinből visszatérvén, Arad és Temesvár közti jószágán telepedett le. Kireh Pál tagosítási mérnök. Hazai Vilmos honvéd volt, Kmettyvel török földre ment s a török hadseregbe állott; Omer pasa alatt mint őrnagy részt vett a krimiai hadjáratban, s bocsánatot nyerve, harmadéve számos katonai rendjellel díszítve visszatért Temesvárra, hol atyjával, a ki nyomdatulajdonos, társaságba állott.

— Az Akademia, idei két közlésének idejét olyképpen határozta meg, hogy oct. 12-én lesz a rendes ünnepélyes közlés, 13-kán pedig azon rendkívüli, mely Széchenyi emlékeztetésének szenteltetik. A rendes közlés tárgyai: 1) elnöki beszéd; 2) titoknoki jelentés az Akademia ez évi működéséről; 3) „A magyarok Rómában 1350-ben“ Wenzel Gusztávtól; 4) emlékbeszéd b. Wesselenyi Miklós föltől, gr. Teleki Domokostól; 5) „A magyar alföld geológiai fejlődése“ Szabó Józseftől; 6) emlékbeszéd gr. Kemény József föltől, gr. Mikó Imréltől. A Széchenyinek szentelt közlés tárgyait b. Eötvös József emlékbeszéde s Arany János költeménye Széchenyiről fogják képezni.

— Kövendi Nagy Károly, gróf Kornis Elekné jószágai igazgatója f. hó 1-én Sz. Benedeken pár napisúlyos roszullét után meghalt. Béke poraira!

— „A nemzet i viselések, családi és társadalmi szokások a nemzeti fejlődnek korában“ cím alatt, Kövári László termékeny tollából közérdekű munka van sajtó alatt. Most, midőn a nemzet családi és társadalmi mozzanatait ismét ős formákban akarja kifejezni, valódi nyereség, hogy egy oly avatott toll, a tudomány részéről is beleszól a nemzet történetbuvárlatába. Mint a már kész első ívek, s az általunk közlendő mutatóvány mutatja, a munka a tárgy terjedelméhez képest, a legkisebb részletekig terjed.

— Z ágrábból, szept. 25-ikéről írják a „Wr.“-nek: „Tegnap, midőn a „Hessen“ nevet viselő magyar ezred törzskarával együtt Szlavoniába elindult, roppant néptömeg kísért minden osztályból. A jó fél órányira levő Száva-hidon a polgárság a karfák hosszában sorba állott, s midőn az ezred átléptetett viharos és hosszantartó zsvioval üdvözöltetett, mire az ezred lelkesült éljenkiáltásokkal és csakók lengetésével felelt. Az ezred jeles és erős zenekara, mely azalatt horvát és magyar dalokat játszott, a dörgedelmes zsvio és éljenek által tulkiáltott. A katonaság és polgárság közti ezen barátságos egyetértés azon példás derék magattartásnak tulajdonítandó, melylyel az ezred tisztikara itten kitüntette magát.“

— A burgonyát Németországban nagyba kezdik a juhok etetésére használni és pedig jó sikerrel.

— Egy bajor tanár, dr. Pettenhoffer, királya megbízásából Magyarországot fogja beutazni tudományos célból.

POLITIKAI HIREK.

— Garibaldi a szárd politika elleni föllépésében ekkorinkább személyes ellenszenvek vezették, mint határozott politikai fölfogás, s most ő maga is érezni látszik, hogy az ő hivatása inkább katonai, mint diplomatiai, s ezért önálló politika után törekvése is csakhamar ellankadt, annál inkább, miután gr. Cavour is mindent elkövetett, hogy őt maga s politikája iránt kiengesztelje. Pallavicino Trivulzio szárd képviselő éppen ezen érdeken járt nála, s ennek sikerült is Garibaldi azon nyilatkozatra birni, hogy kész ismét kezét gróf Cavournak oda nyújtani, de csak úgy, ha ez meg Farinit és Fantit áldozza föl, s őket kormányából elbocsátja. Állítják, mikép gr. Cavour egy percig erre hajlandó is volt, de csakhamar megváltoztatá szándékát; s nem csak hogy ama két férfit föl nem áldozá, de sőt Fantit az, ki az egyházi államokba s most Nápolyba bevonuló sereg mozdulatainak tervét készíté s azt vezényli, míg Farini a királyt hódolattal utjában kíséri. Innen látszik, hogy a piemonti államférfiak Victor Emanuel előtt határozottan diadalmaskodtak Garibaldi föltől. De nem csak a király, hanem mint látszik az olasz közvélemény is határozottan gróf Cavour részén van, s ez roppant többségre számíthat a szárd parlamentben, míg Nápolyban úgy mint Sziciliában mindinkább lábra kap és nyilatkozik azon vélemény, hogy a gyors és biztos megoldás egyetlen módja ez országoknak mielőbbi bekebelezetése. Ily viszonyok közt természetes vala, hogy

Garibaldi, ha csak saját célja ellen tenni nem akart, engedett. Állítólag Victor Emanuelnek azon határozott javaslatot téve, hogy azonnal visszavonul a magán életbe, ahogyan azon meggyőződés létezik, hogy az az olasz függetlenségnek szolgálna. A választ most Victor Emanuel király személyesen viendi el neki, midőn mindkettőnek seregei a szerencsétlen II. Ferencz utolsó védhelyét közösen vivadják!

— Azon nehézségek, mikbe Garibaldi Capuánál ütközött, új phasist képeznek az olasz dolgok fejlődésében. A nápolyiak annyira biztosak voltak a diktator azonnali sikereiről, hogy a hadsereghez lett elmenetele utáni estére már is készüléket kezdtek volt tenni a város kivilágítására. Azonban máraz első napon a Capuára tett megtámadásnál — szept. 19-én — heves volt az összecsapás, noha Garibaldi vissztése ez nap csak 154 ember, köztük 17 halott, volt. A párisi sajtó e hadműveletekről következő részleteket hoz: „Capua, a Voltornótól fél körülfogva, ennek balpartján fekszik. Nápoly felől a városba egy felvonóhid vezet, mely egy mély gödör felett áll; s Gaeta felé egy folyami hidon kell kiérni. Garibaldi Capuat Gaetától elvágni szándékozott. E végből a Voltornót át kellett lépnie, s a jobbpart felett uralgó magaslatokat s a Terra di Cavora tartomány országúját elfoglalnia. De mivel a Voltorno jelentékeny haderőtől volt megszállva, az ellenség figyelmét tévülra vezetni volt szükséges. Tűrr tábornok tehát erős hadoszlopot küldött ki Capua ellen, mintha rohamot tervezne; ezeket legott 10,000 királyi támadta meg. Ezalatt a cajazzói magaslatokon más hadseregek bontakoztak ki, miután a Voltornót egész esőndben átlépték. A kivétel következő módon történt: Rüstow ezredes, ki porosz származású, eseltámadást tett; reggel egy órával a nap felkelte előtt 2000 emberrel s 2 ágyúval kivonult; aztán a város ellenében fekvő magaslaton foglalt helyet; ő maga a közepén maradt, Giorgi a jobb, Puppi a balszárnyat, s La Masa a tartalékok vezényelte. Spangaro ezredes éjjel Tamaron s Casa-Realén keresztül Foresta felé indult, hogy ott Rüstowhoz csatlakozzék. A királyiak legott fellármázták a zászlóaljakat s lovasszakaszokat, melyek a város előtt elszánczolt táborban tanyáztak. Ezek a 2000 önkényes ellenében a tábor s az erődök összes tüzérségével rendelkeztek, ők maguk 10,000 főre mehettek, s mégis mintha az nem lett volna elég, még azon zászlóaljakat is segélyül hívták, melyek a Voltornónál, az átmenet megállítására valának felállítva. Ez által éppen Tűrr tábornok kezére játszottak önkénytelenül, a mennyiben ennek tervét mozdították elő. Rüstow alatt egy lövést el, emberei pedig, kik hat óra folyásig voltak az ellenség lövegeinek kitéve, annyival nagyobb veszteségeket szenvedtek, mivel a bajorok igen jól löttek, s biztos felett hadállásuk volt. A garibaldisták közül 100 részt esett, részeit megsebesült. Tűrr vezette a hadműveleteket, s Garibaldi, szokott nyugodtságával, igazgatta az egészet.

Garibaldi csapatai közt egy nő, della Torre nevű, is küzd, s ez a szept. 20-diki csatában sajátkezüleg két királyi katonát ejtett el.

— Nápolyban a legszertelenebb zavarnak kell uralkodni, s nem hiányzanak szöszölgések, melyek állítják, hogy Ferencz király, ha csak képes lesz még néhány hétig kitartani, ismét visszanyerhetendi királyi székét. Mások ellenben azt mondják, hogy magok az olasz honfiak legszélsőbb töredékei is megegyeznek az iránt, hogy Olaszországnak Victor Emanuel zászlaja köré kell összeseregelnie; minthogy pedig ez mint törvényszerű fejedelem csak nem nyújthat ki kezét a két szicíliai királyságnak birtokba vételére, valámig Ferencz király még országában van, erre nézve hát álmélkodásra méltó finomsággal egy kis anarchiát kelle színre hozni, hogy a piemontiaknak, mindenesetre saját királyuk vezérlete alatt, módjok lehessen Nápolyba és Sziciliába ugyanazon ügy alatt belépni, mint az egyházi államokba történt. Mindezt a maga rendje szerint megessvén, a Piemont és Garibaldi közti vitát ismét kölcsönös összeülekezésbe menne át s a rövid komédiát újból a komoly való váltaná fel. Van némi valószínűség a felhozottakban, annyival inkább, mert Olaszországban egy év alatt még ilyszinű dolgok történtek.

— A diktatornak egy rendelete elkobozza a püspökök jöszágait: a szerzetes rendek eltörölve; a püspökök államévdijakat kapnak.

— Messinából szept. 17-ről írják: „A messinai erődben levő kir. csapatokkal folyó alkudozásokból az erősség kén megadására lehetett volt következtetethetni. Szept. 11-én mint mondják a parancsnok követséget küldött a királyhoz Gaetába, hogy értékre adassa, mikép állása tarthatlan, s hogy a tisztikar hajlandó a savoyai zászlót kitűzni. Erre 13-án reggel megérkezett „Loreley“ porosz gőzös, melynek kapitánya Fabricius tábornok bebocsátást kért a várba, mivel, mint mondá, Gaetából jő, s a parancsnokkal beszélni kíván. A garibaldista tábornok válasza az volt, hogy erre nézve engedélyért Palermóba kell távirnia. Ez alatt a „Loreley“ parancsnoka, a nélkül, hogy az engedélyt bevárta volna, az erődbe

kocsizott, ott két óráig maradt, s azután ismét tengerre szállt. Erre az erődben ismét felhangzott a kiáltás: „Éljen a király!“ A bourbon lobogó újból kitűzetett az erődökre s a feladás feletti alkudozások újból elhalasztattak. A város lakosai, kik remélték, hogy végre megszabadulnak az erőd fenyegetéseitől, a porosz gőzös látogatása és következményei felett erősen fel vannak indulva.

— A Nápolyban alakult önkényesek közt egy oly zászlóalj is van, mely 700 lelkészből áll; ezek fegyvert is hordanak ugyan, de leginkább betegek ápolására használnak.

— A „Patrie“ ismétlőleg említi a nápolyi felkelőknek a már egyszer elfoglalt cajazzói állomásaikból történt kiszorítását; ezen diadalhoz a királyi tábor többszöri rohamok és csatázások által jutott s általa ismét ura lett a Voltorno vonalnak. A „Pays“ hasonló közleményt olvastat. A „Constitutionnel“-nek pedig Nápolyból szept. 23-ról így ír: „A cajazzói állomást a királyi hadak szept. 21- és 22-ke közti éjen ismét visszafoglalták s ez alkalommal a csak 900 emberből álló megszálló csapatból 680 embert elfogtak, vagy csataképtelenné tették, s csak 220-an menekülhettek; a halottak száma meghaladja a 200-at.

Cajazzót a „Jour. des Débats“ szerint több mint 8000-nyi kir. had támadta meg s foglalta el; azonban e lap szerint a cajazzói helyőrség parancsnoka csak 400-at vesztett.

Ugyanezen esetről így ír a „Movimento“-nak Nápolyból szept. 22-ről:

„Szomorú hírek Capuából; a nápolyiak, kik tulajdonom erővel előre nyomultak, a cajazzói állomást ismét visszafoglalták, midőn a mieink visszavonulása kényszerítették, Medici megveretett, sokan a mieink közül a folyóba fultak. A városban e miatt levertség.“

— Páris, szept. 27. A „Moniteur“ jelenti, hogy gróf Suvaloff Péter a sz.-pétervári rendőrség igazgatója és öcsöje Suvaloff Pál az orosz császár hadsegédei St. Clondban III. Napoleontól fogadtattak, s annak a czár ajándokából átadtak négy lovat a híres Orloff-fajból a chrenow-koy ménesből. A császár nem győzte eléggé bámulni a lovak szépségét, s kijelenté a főnnevezetteknek, mennyire érzi a becsét oly figyelemnek, a mely a két uralkodó közötti baráti viszonyokat annyira kitünteti.

— Párisban sokat beszélnek egy értekezletről, mely Londonban a szárd követ s Russell közt folyt volna. Daczára a szárd követ minden mentegetésének s tagadásának, — az angol miniszter leplezetlenül kimondta volna, hogy Franciaország, bizonyos eshetőségek beálltával, csakugyan Szardinia sziget átengedését igényli.

— A „Times“ egy vezércikket közöl a pápa világi hatalma ellen.

— A Páris és Róma közti közeledés látszik a perczben a párisi lapok jelszava lenni, és e híreknek mintha támaszául szolgálának a Rómába történt csapatkúldések, a párisi felhivatalos lapok nyilatkozatai s a „Moniteur“ legújabb cikke. Hiában törekednek azonban a párisi tudósítók bár csak látszólagos okát is föllelni annak, a miben ez előre nem látott fordulat a maga magyarázatát találhatná. Mind megegyeznek abban, hogy a pápai kormány mitem akar engedmenyezni, sőt még csak ígérni sem, confederatio élére sem ohajt állani. És mégis Franciaország el lenne tökéltve arra, hogy nem csak Rómában elnyomjon minden fölkelést, hanem északról a Victor Emanuel s délről Garibaldi előhaladásának is gátat vessen.

Azonban éppen e nagy összehangzás, melylyel mindezen többé kevésbé önállótalan tollak a francia kormány megváltozott viselkedését kitrombitálták, itt ott gyanút ébreszt fel, mintha e változás talán nem is oly komoly czélú, mint első tekintetre látszik. E mellett szól még ama párisi tudósításokban sem tagadt körülmény, hogy a francia haderőnek ezen Közép-Olaszországban történő szaporítására Angolország szintugy mint Ausztria fejéket csóválják. E két hatalom ugyan a pápasággal szemközt éppen ellentétes állást foglal el; Ausztria a pápa világi hatalmának legkisebb csorbitását sem akarja tűrni, míg Angolország örömet látna annak merőbeni megsemmisítését. Ha már két ilyen ellenkező elvekből kiinduló hatalom egyenlő bizalmatlansággal fogadja Franciaországot legújabb rendszabályait, akkor aligha nem azon nézetben vannak, miszerint Franciaország sem egyik sem a másik elv, hanem egyesgyedül saját önérdékei mellett működik. Angolország és Ausztria tehát egyiránt attól látszanak tartani, hogy a francia hadosztályok nem a pápáért vagy Garibaldi ellen mennek Rómába, hanem azért, hogy ottan magvát képezzék egy francia beavatkozási hadseregnek, mely adandó alkalommal legott belevághasson az olasz események menetébe. Rómának Garibaldi elleni védelmezése tökéletesen szükségfeletté vált, mióta Ancona is kezébe esett a piemontiaknak, s ez által baloldaluk vagy hátuk legvégső fenyegetése is megszűnt. Habár Garibaldi süket lenne is minden politikai tekinte-

tekre, a piemontiaknak számszerinti túlsúlya visszatartaná őt az ellenök való támadástól, ha számba nem vesszük is azt, hogy Capua és Gaeta bevételé csakugyan nehezebbnek bizonyul be, mint a város véru szabadesapátok képviselheték. Egyébiránt újból is erősítik, hogy a Garibaldi s a piemonti kormány közt levő vitát már ki van egyenlítő, hogy Garibaldi Róma elleni terveivel felhagyott, Piemont pedig nyíltan és határozottan fölvetette programjába a velencei kérdést.

— Zimony, okt. 1. Tegnap az ünnepélyes isteni tisztelet után Mihály fejedelem a nép, hivatalnokok s többi testületek hódolatát fogadta el. Elfogadta továbbá a török kormányzót, és Szerbia biztosított hatalmasságainak képviselőit. Este a város ki volt világítva, a fejedelem az utcákon lovagolt az őt kísérő tömeg harsány üdvözlései közt. A megholt Milos fejedelemért 40 napig fog a gyász tartani.

— Azon, már több nap előtt közölt tudósítás, hogy az orosz czár e hó 16-án fog Varsóba érkezni, most a varsói hatóságokhoz tett hivatalos értesítések által megerősítették.

— A „Giornale di Verona“ iratja magának Bécsből: „A szövetségi szerződés, mely Varsóban a két császár és a regens-herczeg által formázott meg fog erősíteni, ugylátszik Rechberg, Werther, Gortschakoff és Balabine urak által már teljesen formulázva van. Arról van szó, hogy a legitimitás Olaszországban ismét helyreállítsák, az idegen befolyástól egyszer mindenkorra megóvassák, miután az semlegesnek és a nagyhatalmak oltalma alatt állónak lesz nyilatkoztatva. Pa Piemont ebbe beleegyezik, akkor birtokában hagyják Lombardiát, és Piacenzát, ha pedig nem, akkor Garibaldi ellen legközelebb csapatmozdulatok fognak intézteni, mi jel leend az átmeneti politikára. Ha Cavour ezen tervet elfogadja, és ha a piemonti útegek a diktator megtámadják, ez azt fogja bizonyítani, hogy Piemont teljesen föl hagyott a forradalommal Franciaország ellenállás helyett ezen tervbe valószínűleg bele fog egyezni, most még azonban fontolgatja a dolgot. Mindenesetre nagy események vannak készülöben. (Ezt mi is hiszszük és valljuk, de hitünk nem az irt lapé.)

Ujabbak. — Nápoly, szept. 29. Garibaldi-nak egy nyílt parancsa így szól: A vitéz piemonti katonák a nápolyi területre bevonulnak.

— Turin, okt. 2. Az „Opinione“ jelenti: Már számos követek és senatorok vannak jelen. A minisztérium mindkét kamra elé egyszerre javaslatot terjesztend, arrai felhatalmaztatás iránt, hogy egyszerű rendelet által a szentesítthesse a fölszabadított tartományok mindegyikét, melyek közvetlen általános szavazat által, a Victor Emanuel birodalmához annexiont szavazandják meg. A törvényjavaslat a politikai viszonyok kifejtése által igazoltatik. Nápoly és Szicilia, a határgrófságok s Umbria sürgetik az annexiont; azoknak szavazása oly módon fog eszközöltetni, mint Toskán s Emiliában történt; s Olaszország haladéktalanul életbelépend s Victor Emanuel olasz királylyá leend. Franciaország nem gátolja, hogy a piemonti sereg e végre Nápolyba indíljon.

— Turin, okt. 2. A kamarák elé egy oly törvényjavaslat terjesztetett, melynélfogva a kormány felhatalmaztatik arra, hogy rendelet által hajthassa végre ama közép- és dél-olaszországi tartományok annexionját, melyekben a népakarat közvetlen általános szavazás által e mellett nyilatkozik.

— Az „Il Nazionale“ úgy tudja, hogy Garibaldi egy ragaszkodás- és tiszteletteljes levelet intézett Victor Emanuel királyhoz — s a főnnebbi táviratok eléggé tanúsítják, hogy a Piemont és a diktator közti viszály el van enyésztetve.

Victor Emanuel király, ki a turinai ujjongásai közt szept. 29-kén indult utnak az új tartományokba, 30-kán reggel hasonló örömszaj között Bolognába érkezett. Okt. 1-én délután volt tovább dél felé menendő. A „Nationalité“ tudni akarja, hogy a király a nápolyi határszélén egy nápolyi küldöttséget fogadand, s azon esetben, ha a rend megszilárdítása igényli, három hadosztály élén Nápolyba menend.

— Nápolyból szept. 25-kén írják a „Wdr“-nek: „A harczi térről semmi új. A garibaldisták hihetőleg az erőd bezárására fognak szorítkozni, s a királyiakat a szállítások elvágása által elégre megadásra kényszerítendik. Azonban előbb e bezárolásnak meg kell történnie. A bourbonisták, a csatateri legújabb hírek nem kevés örülnek, s azzal hizelegnek magoknak, hogy a királyiakat néhány napok alatt ujjongva fogadhatják a fővárosban. A clerus is vérszemet kapott s mielőbbi restaurációt bizonyosnak tarti.“

— Páris, okt. 2. Rómában titkos consistorium tartatott.

A mint említettük a francia sereg Rómában 60—70,000 főre emeltetett azon ürügy alatt, hogy a pápát védje. Most a Sicle nagyon helyesli ezen intézkedést, mint demonstrációt Ausztria ellen. A Vaterland pedig azon hirt hozza, hogy Szardínia és Franciaország között, biztosnak látszó hírek szerint csakugyan egy szerződés van, melyben Franciaország további terület átengedéseért kötelezi magát Szardínia gyarmolítására, ha ez Velencét megtámadná. Hogyan egyeztetetheti ezt Cavour bezzérével, ki a parlamentben Velence megtámadását lehetlenné mondja, mint a mi egy borzasztó koalíciót idézne elő.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

Gabonaárak heti kimutatása	Tiszta buza	Elegy buza	Rozs	Arpa	Zab	Török buza
osztrák mérőnként	ft. kr.	ft. kr.	ft. kr.	ft. kr.	ft. kr.	ft. kr.
Paris sept. 20-n	5	—	—	3 60	—	—
London „ 20-n	6 80	—	—	—	—	—
Bécs „ 29-n	5 25	—	—	3 60	1 80	3 10
Győr „ 29-n	4 20	3 20	3 40	2 60	1 40	2 20
Pest oct. 2-n	5	3	3 20	3 40	1 45	2 60
Brassó „ 2-n	4 30	3 15	2 10	1 90	1 8	2 36
K. Fejérv. sept. 15-n	3 40	2 60	1 71	—	1 12	1 90
Kolozsvár oct. 4-n	3 92	2 64	1 86	—	92	1 74

BECSI BÖRZE october 3-án.							
Állam-adósság.		pénzben	áruban			pénzben	áruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 ft.	74.75	75.	Ausztr. államvaspálya	250.	251.	
5%-os metalliques	100 ft.	64.	64.50	Nyugati vasut	178.	178.50	
Földtehermentesítések.				Pardubitzai vasut	111.50	112.	
5%-os magyarországi	100 ft.	65.	65.50	Tisza vasut	147.	147.	
5%-os bánági, horvát és szláv	100 ft.	62.50	63.50	Déli vaspálya 60% (ex div.)	143.	144.	
5%-os erdélyi	100 ft.	61.	61.50	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	151.50	152.	
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	95.	105.	
Trieszti db.	100 ft pp.	108.	109.	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	22.	24.	
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	94.	95.	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	58.	60.	
Budai városközség db.	40 ft a. é.	37.50	38.	Váltók (devisek)			
Eszterházy	40 ft pp.	80.	81.	Három hónapra.			
Salm	40 ft pp.	35.75	36.52	Amsterdam 100 boll. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	—	—	
Pálffy	40 ft pp.	34.	34.50	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2	112.75	113.	
Clary	40 ft pp.	35.	35.50	Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. értékb.) 4	—	—	
St. Genois	40 ft pp.	35.	35.50	M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3	112.75	113.	
Windischgrätz	20 ft pp.	22.50	23.	Hamburg 100 márk-bankó ft (75 ft 85 kr) 2 1/2	99.	99.75	
Waldstein	20 ft pp.	24.50	25.	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/4 kr) 4 1/2	131.	131.20	
Keglevich	10 ft pp.	13.50	14.	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2	52.	52.10	
Részvények.				Pénznekem.			
Nemzeti bank ex div.		755.	—	Korona	18.10	—	
Hitelintézet 200 ft.		172.50	172.70	Császári arany	6.26	—	
Alsó-ausztriai esc. bank 500 ft.		542.	545.	Reczés arany	6.25	—	
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		390.	395.	Napoleons'or	10.52	—	
Tri-szti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.		150.	170.	Orosz imperiale	10.80	—	
Budapesti lánchíd 500 ft pp.		340.	350.	Ezüst	131.	—	
Ejszaki vasut		1797.	1799.	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	31.	—	

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1106)
1432 — 1860.

Árverési hirdetmény.

mely szerint folyó 1860-diki évi october 15-én délelőtti 9 órakor szabad kir. Szamosujvár városának ujonan épített emeletes piaci nagy vendégfogadója az azzal egybekötött borárulási joggal, diszesen kiállított tánczeremmel, és több rendbeli kényelmes felszerelt vendégszobákkal együtt folyó 1860-dik évi november 1-ső napjától kezdve 1864-dik évi october utolsó napjáig négy egymás után következő évek Szamosujvárt a tanács hivatalos épületében tartandó közárverés útján a legtöbbet igérőnek haszonbérbe fog adatni.

A felkiáltási ár 2000 osztrák értékű forint leend.
Az árveréshez hozzá szólni akarók ezen felkiáltási árnak 10 százalékát tartoznak bánatpénzzel letenni.

Azok, kik mások nevében és részére kívánnak az árveréshez hozzá szólni, előbb kötelesek szabályszerű felhatalmazó levelet mutatni elő attól, kinek részére árvereznek, s azt az árverező biztosnak a bánatpénzzel együtt átadni; az idegenek pedig csak úgy szolhatnak hozzá az árveréshez, ha illető honi hatóságok bizonyítványával igazolják erkölcsi, és tiszta tehermentes vagyonosságát alapotuk.

Az árveréshez a fennebbi feltételek mellett az izraeliták is hozzá szolhatnak.
A haszonbér többi feltételei az árverés előtt a tanács irodában megolvashatók.
Szabad kir. Szamosujvár városa tanácsából, october 2-án, 1860.

(1097)
1533 szám.

H i r d e t é s.

Folyó év november 6-án a szamos-újvári cs. kir. fegyintézet irodájában az 1861-ik évre vagy is azon év január 1-ső napjától kezdve egész Deczember végéig, és eselleges képpen egész 1863-ik év Deczember utolsó napjáig a fegyenczek élelmészére szükségeltető kenyér és étkek szállítása vélel irásbéli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A rendes bélyegezett ajánlati levelek a fenn kitűzött napig délelőtti 12 óráig a fegyintézet igazgatóságánál bevarandók.

Az ajánlati levelekben a kenyér és étkek feletti tett ajánlott árak különítve tétessenek meg, minthogy azoknak szállítása különítve is kiadandók.

Az ajánlati levelekhez meg kívántató bánatpénz valamint a kenyér szállítására tett ajánlata mellé 1000 ft; ugy nem különben az étkek felletti tett ajánlközata mellé ismét 1000 ft csatoltassék.

Az ajánlott árak értelmes számokkal és betűkkel irassanak meg légyen; különben is csak a számokkal tett érték határozand.

Az ajánlati levélben megkívántató az ajánlközónak értelmesen kitett mellék- és vezetékneve, nem különben annak lakhelye.

Azon válnakozóktól kik a fegyintézeti igazgatosságnál ösmeretlenek, vagyoni viszonyaik és polgári erkölcsiiségek felett hivatalos bizonyítvány kívántatik.

Továbbá az étkek szállítását tekintve, az ajánlközónak e két eset közben egy vagy három évi vállalkozása felett szabad választás engedtetik, mindazon által jog fenntartása mellett, hogy az ajánlatnak helybehagyása a magos cs. kir. erdélyi Helytartóság által jog meghatározatni.

Végteér az ajánlati levelekben megkívántatik azon nyílt kitétel: hogy az ajánlközó ezen általa elesmért szállítási föltételeknek magát egy általánosan minden kivétel nélkül aláveti.

A cs. kir. fegyintézet igazgatóságától Szamos-Ujvárt, sept. 19-én, 1860.

Brühl.

NEM HIVATALOS.

(1105) (1—3)
Haszonbéri hirdetés.

Özvegy gróf Wass Györgyné szület. gróf Gyulai Francziska urnő, volt Dobokamegyében Sz. Gothárd, Sz. Egyed és Pujon helységekben fekvő majorsági birtoka, mely a kataszteri felvételek szerint az irt három helység határain következő kiterjedésű:

szántó összesen	292 hold
kaszálló	148 „
legelő	25 „
szőlő	6 „
nádas	120 „

s ezeken kívül tüzelésre való aránylagos fabeli rész a mintegy 300 holdnyi erdőkből, továbbá szép kiterjedésű udvarok lakházakkal és nagy kiterjedésű gyümölcsösökkel, s végre uavartelkek-re épített házakakkal, a jövő 1861-dik év sz.

György napján kezdődő három vagy több évre haszonbérbe adandó.

Bővebb értesítést vehetni, akár Pesten a mlg. grófnőtől Pest tükörutca 2-dik szám első emelet, akár Kolozsvárt külső monostorutczában 64-dik számú ház tulajdonosánál.

(1107) (1—4)
A budai kölcsönsorsjegyek

legközelebbi huzása f. év october 31-kén fog megtörténni.

A 4.769.675 o. é. forintból álló nyerő összeg 40,000, 30,000, 20,000 stb. forintos nyereményekre van osztva. A legkisebb nyeremény, a melynek mindegyikére ezen 40 forintos sorsjegyeknek kivétel nélkül 40 esni kell: 60, 70, 75, 80 forint osztrák értékben. — Sorsjegyek kaphatók: Dietrich Sámuelnél.

(943)

AZ ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

kolozsvári főügynöksége megkezdette a biztosítást az ember életére is, ennelfogva elvállalja

I. A biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak biztosítását (I. program).
II. A biztosított életében fizetendő kifizázási tőkék, elhasztott évjáradékok (nyugdíjak) és közvetlen évjáradékok biztosítását (II. program).

Ily biztosítások iránti beállásokat elfogad az alólírt főügynökség, s a felek minden kérdésére teljes készséggel és ingyen nyújt felvilágosítást.

Programmok, bevallási minták a főügynökség irodájában (ovári piac-szeglet,) ugy a vidéki ügynökségeknél ingyen kaphatók.

A biztosítottnak halála esetében fizetendő „100 forint” tőke biztosításának évdiája:

(a nyerevénybeni részesüléssel).	Évi díja a 85 korévig.
A biztosított koréve beléptekor.	
25 év	1 ft 94 kr.
30 „	2 „ 22 „
35 „	2 „ 54 „
40 „	2 „ 99 „
45 „	3 „ 51 „
50 „	4 „ 39 „
55 „	5 „ 31 „
60 „	7 „ — „

A biztosított özvegy a családnak kifizettetik, t. rténjek a biztosított halála bár mikor. Így ha a biztosított az első befizetés után halna is meg, a biztosított tőke hiánytalanul és készpénzben fizettetik ki, s a biztosított fél, ha a kötvény 3 évig már érvényben állott, a társaság nyerevényében is részesül, mely nyerevény-rész vagy az évi díj csökkentésével, vagy az eredetileg biztosított tőke növesztésére fordittatik; ugy szintén biztosításokat vállal elemi károk u. m. tűzveszély, jégkarak és szállított javak veszélye ellen, a legutányosabb díjak és föltételek mellett, az előforduló károk gyors megtérítésével. Bevallásokat elfogadnak:

A főügynökségi iroda Kolozsvárt, O-vári piaci-szeglet 232 szám alatt, az emeleten. Vidék ügynökök: Abrudbányán: Ferenzi Mihály; Alfaluban: Gál Elek; Algyógyon: Dáné Mózes; Aranyos-Rákoson: Csipkés Sándor; Bánffy-Hunyadon: Holczar Vilmos; Beszterczén: Tannenhaus Izra; Bőllőben: Sebestyén Károly; Csapón: Finna István; Cs. Keresztúron: Torma Károly; Cs. Szeredán: Erős Elek; Dédesen: Itj. Roth Pál; Egerben: Köblös Miklós; Enyeden: Bisztricsányi Sándor; Etéden: Karácson Mózes; Fejérvárt: Matherni Emil; Frádán: Finta Samu; Gálfalván: Beregszászi Imre; Gyáluban: Soos Ferenz; Hévízen: Péterfi Sándor; H. Lápón: Soos Ferenz; Hidalmáson: Majthényi Ferenz; Kaczkón: Angerer; Kapnikbányán: Lipniski Ferenz; K. Váradhelyt: Hankó László; K. Enyeden: Máik József; K. Kájánan: Zinod Leon; Kolozson: Farkas Lajos; K. Szilvén: Csiki László; Kolozsvárt: Bánai Károly, Makfalván: Dozza K.; Lekenézén: Scholtész Gyula; M. Lápón: Breuer Pál; M. Régenben: Viski Ferenz; M. Sárdon: Farkas Imre; Marosújvárt: Sebestyén Áron; M. Váradhelyt: Jenei Albert; N. Ilonán: Moricz Sándor; N. Olyöván: Dézi Sándor; N. Petriben: Biró József; N. Sajón: Veres Márton; Noszodón: Deichenadt Frigyes; Noszolyban: Kabós Mihály; O. Lápóban: Hanschild György; Remetén: Filőp István; Retlegén: Köblös István; Rogozon: Molnár Sándor; Sárdon: Elekes Mihály; Sárdvált: Varga Ferenz; Semesgyén: Itj. Dadai János; Szamosújvárt: Dájbukát János; Soosmezőn: Hosszú Kelemen; Széken: Nagy Károly; Sz. Mihályt: Török Sámuel; Sz. Noszodon: Pogány Lajos; Sz. Udvarhelyt: Zajzon Ferenz; Tekelen: Magyarósi Ferenz; Tekén: Varga Sámuel; Topánfalván: Szabó Miklós; Tordán: Osztián testvérek; Toroczkón: Koronka Antal; Tóvisen: Lukács József; Uj Tordán: Balogh János; Zalathán Hadnagy Péter; Választon: Filőp István; Vargyason: Gyöngyösi István; M. Földvárán: Mohai Károly urak.

Kolozsvárt, aug. 1860.

az első magyar általános biztosító társaság Kolozsvári főügynöksége:

Kövári László.

(1094)

Csöd nevelőnői állomásra.

A székelyudvarhelyi „székely katolikus” nőnevelőház szabadszállás és 300 osztr. ért. forint évi fizetés mellett egy nevelőnő levén szükséges: felszólítatnak azért mindazok, kik ezen állomást elnyerni ohajtanák, hogy akár személyesen, akár pedig bérmentes levelek által a szükséges erkölcsi és képességi bizonyítványokkal ellátva jelentsek magokat folyó évi okt. 21-dik napjáig a főtisztelendő esperes és plebános urnál Székelyudvarhelyen.

BOER JANOS, a bizottmány nevében.

(1098)

A tisztelt kolozsvári úrbéri törvényszéknek folyó hó 22-kén 1465 szám alatt kelt végzésénél fogva a Kis Petrii tagosítási munkálát megkezdett authenticatiója tovább folytatására a helyt Kis Petriben tartandó tárgyalás folyó évi

(3—3)

october 15-kére reggeli 9 órára levén kitűzve, erről minden érdekelt oly hozzáadással értesítettnek, hogy a kiszállandó törvényszéki bizottság a fennálló szabályok szerint azon esetben is, ha a felek meg nem jelennek, teendőben eljárand. Alsó Jára, sept. 28-kán, 1860.

Káli Nagy Elek, Kis Petrii birtokos és e tárgyban felhatalmazott.

(1108)

Szálas erdő.

Kolozsvártól mintegy 3 óra távolságra egy negyven holdas szálas erdő eladó. Értekezhetni fölöle Hosszu-Macskáson tulajdonos Szentiványi Lászlóval.

(1109)

Egy jószág-gondviselő kerestetik, kinek egy jószág átadódik több hozzá tartozókkal, illő kimutatott és lekött cautio mellett. Értekezhetni Teleki Tamás háznál Kolozsvárt.

(1—4)